

Vydává Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd ve spolupráci s Českou národní bankou a Ministerstvem financí ČR prostřednictvím A.L.L. production, s.r.o., Praha

© UK Praha, Fakulta sociálních věd

Published by Charles University, Prague, Faculty of Social Sciences, in cooperation with the Czech National Bank and the Ministry of Finance of the CR, through the A.L.L. production, Ltd., Prague

© Charles University, Prague, Faculty of Social Sciences

Časopis je dokumentován v Social Science Citation Index (<http://www.isinet.com/>) a v elektronické verzi indexu EconLit (<http://www.econlit.org/>).

The journal is monitored by the Social Science Citation Index (<http://www.isinet.com/>) and the electronic EconLit index (<http://www.econlit.org/>).

OBSAH

**Sborník synopsí referátů
pro 1. výroční konferenci
České společnosti ekonomické
Praha – listopad 2000**

(podrobný obsah na s. 578)

Do čísla vložen

**Quarterly Economic
and Fiscal Bulletin of the CR
No. 24**

CONTENTS

**Czech Economic Association
Conference 2000:
Papers and Proceedings**

(a detailed list of individual papers and authors on page 579)

The journal contains a separate

**Quarterly Economic
and Fiscal Bulletin of the CR
No. 24**

Toto číslo předáno do sazby: 22. 9. 2000

Souhlas k tisku: 1. 11. 2000

*Autorská práva vykonává vydavatel (viz § 4 zák. 35/1965 Sb. ve znění změn a doplňků). Užití části nebo celku publikovaných textů – vč. publikovaných zpracovaných znění judikátů –, rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem (zejména mechanickým nebo elektronickým) bez výslovného svolení vydavatele je **zakázáno**.*

Redakce prosí autory, aby při předávání příspěvků uváděli celé své jméno, adresu domů i na pracoviště, telefonní, faxové a e-mailové spojení. K příspěvku je nezbytné přiložit anglické a české resumé (o rozsahu maximálně 150 slov). Příspěvek by neměl přesáhnout 25 normovaných rukopisných stran, a to včetně grafů a tabulek. Pro elektronickou podobu prosíme požvejte program Word (až do verze 97).

*Redakce předpokládá, že příspěvek nabízený k publikaci v tomto časopise je **originální**, tedy že dosud nebyl nabídnut a bez souhlasu redakce ani nebude nabídnut k publikaci jiné redakci nebo jinému vydavateli. Pokud tomu tak není, prosíme o písemné sdělení této skutečnosti.*

OBSAH

<i>Úvodní slovo editora (Ondřej Schneider)</i>	580
BENÁČEK, Vladimír: Faktory odklonu a tvorby českého zahraničního obchodu na hlavních teritoriích v období 1993–97	582
BRANDMEIER, Michael: Outsourcing, zahraniční obchod a zaměstnanost v ČR	584
CAHLÍK, Tomáš: Analýza trhu nových myšlenek ekonomické vědy	586
CZESANÝ, Slavoj: Kontexty vývoje české ekonomiky v 90. letech	588
ČÁBELKOVÁ, Inna: Překážky vstupu na trh, korupce a vydírání v kontextu ekonomické transformace	590
ČERVENKA, Matouš: Možnosti a meze ekonomického růstu v ČR v kontextu růstové empirie	592
ČÍZEK, Pavel: Robustní odhady v regresních modelech s binárními či omezenými závislými proměnnými	593
GILLMAN, Max – KEJAK, Michal – VALENTINYI, Akos: Nelinearita inflačně-růstového efektu	595
HALADA, Petr: Alternativní daňový systém	597
HAM, John – JURAJDA, Štěpán – TERRELL, Katherine: Realokace pracovních míst v soukromém a státním sektoru v průběhu ekonomické transformace v ČR	598
HANOUSEK, Jan – FILER, Randall K.: Output Changes and Inflationary Bias in Transition	600
HOLUB, Tomáš: Inflační výchylka v měnové politice: její „mikrozáklady“ z pohledu nové politické ekonomie	602
HORNIAČEK, Milan: Rekurzivní C-jádro koaliční hry s prolínajícími se generacemi hráčů a externalitami	605
IZÁK, Vratislav: Nákladové tlaky a česká inflace	607
JINDŘICHOVSKÁ, Irena – RHYS, Huw: Otevírání investičních fondů v ČR	609
KOČENDA, Evžen: Neparаметrický test iid	612
KOMÁREK, Luboš: Delegování a cíle centrálních bankéřů z pohledu ekonomické teorie ..	614
KOTLÁN, Viktor – MACHÁČEK, Martin: EMU v ohrožení: hledá se lék	616
KREJČÍ, Hana: Politická moc jako motivace stran při formování vlády	618
LÍZAL, Miroslav: Liberalizace v síťových odvětvích ve světle vstupu do EU	620
MAHADEVA, Lavan – ŠMÍDKOVÁ, Kateřina: Jaké je optimální tempo snižování inflace pro českou ekonomiku?	622
MANDEL, Martin – TOMŠÍK, Vladimír: Empirická verifikace modelu efektivní tržní klasifikace v podmínkách ČR	624
MARCINČIN, Anton: Reforma správy obchodných společností na Slovensku	627
MEJSTRÍK, Michal: Správa obchodních společností a jejich chování	629
MORA, Marek: Politické riziko v důchodové politice	631
MŮNICH, Daniel – ŠVEJNAR, Jan – TERRELL, Katherine: Výnosy z lidského kapitálu v době komunistických mzdových tabulek a během přechodu na tržní ekonomiku ..	633
PODPIERA, Richard: Efektivnost finančních trhů v tranzitivních ekonomikách – případ makroekonomických informací	635
SCHNEIDER, Ondřej – DRÁBEK, Zdeněk: Česká rozpočtová politika: na vládě nezáleží? 638	
SOUKENÍK, Karel: Společná zemědělská politika: hra národních zájmů a hospodářských možností	640
ŠAROCH, Stanislav: Vývoj cen dlouhodobých aktiv v ČR	642
ŠIROKÝ, Jan: Teoretické a praktické aspekty případného zavedení nových institutů do konstrukce daní z příjmů – Příklad negativní důchodové daně	644
TRÍSKA, Dušan: Majetkový podíl na smlouvě: jeho převoditelnost a hodnota	646
TURNOVEC, František: Kdo jsou „principals“ a kdo „agents“? – Leontiefovský model vlastnických vztahů	648
ZAJAC, Jaroslav: Simulácie ekonomického rastu na základe multisubjektového prístupu ..	651

CONTENTS

<i>An introductory note from the editor (Ondřej Schneider)</i>	580
BENÁČEK, Vladimír: Czech Foreign Trade Flows	582
BRANDMEIER, Michael: Outsourcing and German Foreign Trade with the Czech Republic	584
CAHLÍK, Tomáš: The Marketplace of New Economic Ideas	586
CZESANÝ, Slavoj: Czech Economic Policy in the Nineties	588
ČÁBELKOVÁ, Inna: Entry Restrictions, Corruption and Extortion in the Context of Transition	590
ČERVENKA, Matouš: Possibilities and Limits of Economic Growth in the CR	592
ČÍŽEK, Pavel: Robust Estimation with Discrete and Limited Dependent Variables	593
GILLMAN, Max – KEJAK, Michal – VALENTINYI, Akos: Non-linearity in the Inflation-Growth Effect	595
HALADA, Petr: An Alternative Tax System	597
HAM, John – JURAJDA, Štěpán – TERRELL, Katherine: Job Destruction in the Private and Public Sector during the Transition to a Market Economy: Evidence from the CR	598
HANOUSEK, Jan – FILER, Randall K.: Output Changes and Inflationary Bias in Transition	600
HOLUB, Tomáš: The Inflationary Bias in Monetary Policy: Some New Political Economy „Micro foundations“	602
HORNIAČEK, Milan: Recursive Core of a Coalitional Olig Game with Externalities ..	605
IZÁK, Vratislav: Cost Pressures and Czech Inflation	607
JINDŘICHOVSKÁ, Irena – RHYS, Huw: The Opening of Investment Funds in the CR	609
KOČENDA, Evžen: A Nonparametric Test of iid	612
KOMÁREK, Luboš: The Delegation and Targets of Central Bankers	614
KOTLÁN, Viktor – MACHÁČEK, Martin: EMU Endangered: In Search for a Cure ..	616
KREJČÍ, Hana: Power Seeking as a Political Motivation in Cabinet Formation	618
LÍZAL, Miroslav: Utility Sector Liberalization and the EU Membership	620
MAHADEVA, Lavan – ŠMÍDKOVÁ, Kateřina: What Is the Optimal Disinflation Path to Be Targeted in the Czech Economy?	622
MANDEL, Martin – TOMŠÍK, Vladimír: Empirical Verification of the Principle of Effective Market Classification in Terms of the CR	624
MARCINČIN, Anton: Corporate Governance Reform in Slovakia	627
MEJSTRÍK, Michal: Corporate Governance and the Behavior of Corporations	629
MORA, Marek: The Political Risks of Pension Reform	631
MÜNICH, Daniel – ŠVEJNAR, Jan – TERRELL, Katherine: Returns to Human Capital during the Economic Transition	633
PODPIERA, Richard: Efficiency of Financial Markets in Transition: The Case of Macroeconomic Data Releases?	635
SCHNEIDER, Ondřej – DRÁBEK, Zdeněk: Czech Fiscal Policy: One Size Fits All? ..	638
SOUKENÍK, Karel: Common Agricultural Policy: A Game of National Interests and Economic Constraints	640
ŠAROCH, Stanislav: Price of Long-term Assets	642
ŠIROKÝ, Jan: Income Tax Reform – The Example of Negative Income Tax	644
TRÍSKA, Dušan: Property Share of a Contract: Its Transferability and Value	646
TURNOVEC, František: Who are the Principals and Who are the Agents? – A Leontief-type Model of Ownership Structures	648
ZAJAC, Jaroslav: Agent-based Simulation of Economic Growth	651

Česká rozpočtová politika: na vládě nezáleží?

Oldřej SCHNEIDER – Institut ekonomických studií FSV UK; Patria Finance, a.s., Praha
(e-mail: schneider@patria.cz)

Zdeněk DRÁBEK – Světová obchodní organizace, Ženeva (e-mail: zdenek.drabek@wto.org)

Česká fiskální politika byla dlouhou dobu považována za vzor střídmosti. Veřejné rozpočty končily s přebytkem, vládní dluh byl velmi nízký a dokonce se snižoval. Vláda uvažovala o uzákonění vyrovnaného rozpočtu a limit deficitu ve výši 3 % HDP, uznávaný Evropskou unií, byl považován za rozmařilý. Podíl veřejných rozpočtů na HDP se snížil z úrovně 43 % v roce 1995 na 41 % v roce 1998.

Ekonomická recese v roce 1997 obraz české rozpočtové střídmosti zcela rozvrátila. Státní rozpočty hospodaří se stále vyšším schodkem, sociální systém se stává neúnosně nákladným. Ukazuje se také, že čím dál větším problémem jsou tzv. mimorozpočtové instituce, které hromadí desetimiliardové ztráty. Rozpočtová pravidla nevytvářejí předpoklady pro dlouhodobější uvažování při sestavování rozpočtů a celý proces se stává spíše politickým divadlem než zodpovědným výkonem správy veřejných prostředků. V roce 1999 se podíl veřejných výdajů opět zvýšil, na 42,2 % HDP. Veřejný dluh se začal zvyšovat a výhled veřejných rozpočtů naznačuje, že i tempo zadlužování se bude dále zvyšovat.

Naše práce analyzuje vývoj veřejných rozpočtů, jejich příjmovou i výdajovou stránku. Vycházíme při tom důsledně z metodiky GFS (Government Financial Statistics), která poskytuje věrnější obraz o veřejných rozpočtech než běžně používané statistiky. V práci dále podrobně analyzujeme mimorozpočtové operace vlády a odhadujeme jejich vliv na veřejné rozpočty. Ukazujeme také, že od poloviny 90. let se zvyšuje strukturální část schodků. V závěrečné části se věnujeme stručné diskuzi politicko-ekonomických souvislostí české rozpočtové politiky. Ačkoliv zatím není uzavřen celý volební cyklus levicové vlády, zdá se, že rozpočtová politika se od minulosti příliš neliší. I levicová vláda se snaží držet oficiálně vykazovaný schodek veřejných rozpočtů co nejnižší a i ona velkoryse používá mimorozpočtové zdroje na financování rozpočtových potřeb.

Zatímco veřejné rozpočty ještě v roce 1995 skončily s přebytkem 0,4 % HDP, ve volebním roce 1996 již dosáhly schodku 0,3 % HDP. Schodek se do roku 1999 zvýšil na 1,6 % HDP. Pokud ale zohledníme čisté příjmy rozpočtů z prodeje majetku, zjistíme, že byly deficitní již od roku 1995: v roce 1995 byl očištěný schodek 1,3 % HDP, v roce 1997 se zvýšil na 2,1 % HDP a v roce 1999 dosáhl 2,8 % HDP. Zároveň se v letech 1995 a 1996 prudce zvýšil strukturální deficit českých rozpočtů, až na více než 4 % HDP. Restrikce v letech 1998 a 1999 snížila tento schodek na něco více než 2 % HDP, nicméně tendence ke schodkům je stále silnější.

Podrobnější analýzy ukazují, že největší podíl veřejných výdajů – 15 % HDP – je určen na sociální výdaje, dalších 6–7 % na zdravotnictví. České veřejné rozpočty jsou tedy v situaci typické pro „zralé státy blahobytu“, kdy přerozdělování konzumuje největší část rozpočtů.

Cesta z „rozpočtové pasti“ je politicky velmi obtížná, a proto se v závěru práce věnujeme srovnání přístupu k veřejným rozpočtům vládami pravicovými v letech 1994–1998 a vládou levicovou v letech 1998–2000. Naše analýza ukazuje, že jakkoliv se liší rétorika, faktická rozpočtová politika byla v obou obdobích velmi podobná. Sociální výdaje rostly v celém období, stejně tak se zvyšoval význam mimorozpočtových operací a rostl tak tzv. skrytý dluh veřejných rozpočtů. Viditelnou změnou bylo

zvrácení trendu poklesu podílu veřejných výdajů a příjmů, ke kterému došlo v roce 1999. Je však otázkou, zda šlo o vědomý manévr, nebo zda zastavení poklesu ekonomiky během roku 1999 samovolně nezvýšilo daňové příjmy. Z naší analýzy však jednoznačně vyplývá, že v následujících letech bude silit schodková tendence veřejných rozpočtů a že po očištění o privatizační příjmy se schodky budou pohybovat nad hranicí 3 % HDP, tedy nad hranicí stanovenou pro členství v EMU.

LITERATURA

- BEZDĚK, V. (1998): *Analýza vývoje veřejných financí v letech 1993–1997*. Praha, ČNB, výzkumná práce č. 89/1998.
- KREJDL, V. – SCHNEIDER, O. (2000): Strukturální schodky veřejných rozpočtů v ČR. *Finance a úvěr*, 2000, č. 3, ss. 160–174.
- Patria Finance (1999): Česká fiskální politika – výhled do roku 2005. Praha, *Makroekonomický přehled* (Patria Finance), květen 1999.
- POLÁČKOVÁ, H. (2000): Fiskální rizika nejsou jen v deficitu. *Finance a úvěr*, 2000, č. 3, ss. 147–159.
- Ministerstvo financí ČR (2000): *Statistika veřejných rozpočtů podle GFS 1993–1999*. Praha, 2000.
- SCHNEIDER, O. – ŠTĚPÁNEK, P. (1999): Present and Future Fiscal Policy Problems in the Czech Republic. Warsaw, CASE, *Working Paper* no. 180, 1999.

SUMMARY

JEL Classification: E6, H1, H6

Keywords: fiscal policy – structural deficit – taxes – political economy

Czech Fiscal Policy: One Size Fits All?

Ondřej SCHNEIDER – Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University, Prague; Patria Finance, a.s., Prague

Zdeněk DRÁBEK – World Trade Organisation, Geneva

This paper provides an overview of recent Czech fiscal policy. The Czech Republic is often portrayed as a country relentlessly pursuing “free-market” economic policy and strict fiscal management. However, as we show, the share of state sector in the economy remains large, especially if one takes into account various off-budget operations of the state.

We have identified what is arguably the main weakness of the Czech fiscal policy: the rapidly rising share of social spending and the correspondingly high contributions to social-security payments. The stability of fiscal policy is further threatened by the evolution of off-balance-sheet transactions. The Czech government does not effectively address this “hidden debt”, and there is very little understanding and concern and indeed information and public knowledge about the contingent liabilities. The fiscal outlook – based on the actual commitments – points to mounting budget deficits that will have to be increasingly covered by privatization revenues.

Notwithstanding these inconsistencies, the fiscal policy of the present Social Democratic government has been submitted to harsh economic and political realities. This has led to a bizarre but predictable outcome. Right-of-center politicians in the country recognize that “laissez-faire” is a fantasy, and left-leaning politicians recognize that heavy government intervention is a fantasy of another sort.